

Monique Kavelaars

lid raad van bestuur Pluryn

De zorg zo licht mogelijk en zo dicht mogelijk bij het kind en gezin organiseren en schotten weghalen tussen de langdurige zorg, jeugdhulp en GGZ. Dat waren de stevige ambities bij de invoering van de Jeugdwet in 2015.

INVESTEREN IN PROFESSIONALISERING VAN DE JEUGDHULP IS NOODZAAK

Door gemeenten verantwoordelijk te maken voor de zorg voor jeugd, zijn we inderdaad in staat gebleken problematiek eerder te signaleren en kunnen we daar met meer maatwerk op inspelen. Met zorg die zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig is. Zorgprofessionals spelen hierin een cruciale rol. Deze doelstellingen van de Jeugdwet zijn nog steeds prima.

Andere zorg met minder budget

De vraag is: willen we niet teveel veranderen in korte tijd? Dat denk ik op zich niet. De ambities zijn hoog maar haalbaar, mits er meer geld beschikbaar komt. Want

behalve dat gemeenten en aanbieders van jeugdhulp zich opnieuw moeten organiseren, willen we ook dat professionals anders gaan werken. De 'bedoeling' centraal. En de zorg moet zoveel mogelijk in de thuissituatie van het kind worden geleverd. We willen dat zorgprofessionals dat allemaal organiseren en faciliteren. In plaats van dat we zorgprofessionals de ruimte kunnen geven om zich de veranderingen in het vak eigen te maken en zich daarin verder te ontwikkelen, worden jeugdhulporganisaties geconfronteerd met fiks afgeslankte budgetten. Dat verhoudt zich niet tot wat ons te doen staat. Meer werk, voor minder geld.

Creatief werven

Willen we de transformatie daadwerkelijk tot een succes maken, dan moeten zorgorganisaties de kans krijgen om te investeren in hun professionals. Dat betekent dat zij ruimte moeten krijgen voor scholing, reflectie en intervisie. Zowel in tijd als in middelen, om de opleidingskosten te betalen. Die noodzaak is extra aanwezig in deze tijd van schaarste op de arbeidsmarkt. De creativiteit om medewerkers te werven is er in de praktijk. Denk bijvoorbeeld aan het succesvolle project Carrièreswitchers, waarbij competenties van de kandidaten centraal staan. Jongeren willen immers een 'echt mens' als begeleider, die betrokken en empathisch is en aandacht heeft. Wij kunnen ervoor zorgen dat zij het vak leren. De druk om de kandidaten in zeer korte tijd op te leiden, is groot. Dat lukt niet als bij de inkoop van zorg de tarieven worden uitgeknepen.

De preventieparadox

Dat we worden geconfronteerd met tekorten op jeugdhulp bij gemeenten, mag natuurlijk geen verrassing heten. Al doen sommigen het wel zo voorkomen. De preventieparadox geeft aan dat de vraag naar oplossingen toeneemt als je een probleem eerder signaleert. En dat is precies wat er gebeurt in de jeugdhulp. Omdat wijkteams vaker achter de voordeur komen bij mensen, komen er meer problemen boven tafel. De vraag naar zorg neemt toe. Daarop antwoord geven, kost geld. Maar in plaats van dat er meer geld beschikbaar komt, is er bezuinigd. Bovendien, niet al het geld dat bestemd is voor jeugdhulp kwam daadwerkelijk bij de zorg terecht. Het door het ministerie beschikbaar gestelde budget is deels gebruikt om de zorg te verbeteren, maar het is ook door gemeenten benut om hun organisatie toe te rusten op het nieuwe stelsel. Inkoopapparaten zijn opgetuigd en er is beleidsexpertise ontwikkeld. Daarnaast zagen zorgorganisaties zich genoodzaakt om hun ondersteunende diensten fors te laten groeien om een antwoord te kunnen bieden op de grote verscheidenheid aan nieuwe administratieve eisen van gemeenten en regio's. We moeten uitkijken dat het kind hiervan niet de dupe wordt en dat jeugdhulporganisaties straks geen passende hulp meer kunnen bieden.

Overleven op de eerste plaats

De Jeugdwet vraagt ons om passende zorg te leveren, zo dicht mogelijk bij het gezin, in de thuissituatie. En dat terwijl juist de tarieven voor ambulante zorg het meest onder druk staan. Een investering door de overheid in ambulante zorg had voor een broodnodige prikkel kunnen zorgen. Echter is het tegendeel het geval, met als gevolg dat organisaties die hun nek uitsteken en investeren in ambulantisering het financieel bijzonder lastig hebben. Zijn het voornamelijk provinciaal gefinancierde organisaties (jeugd- en opvoedhulp en jeugdbescherming), dan

mochten ze in het verleden bovendien geen reserves opbouwen. Die zijn er dan ook niet. Dat opgeteld bij de beslist ontoereikende tarieven, resulteert erin dat veel jeugdhulporganisaties vooral bezig zijn om te overleven. De ontwikkeling van professionals is op dit moment niet hun prioriteit. Zij hebben eerst veel andere dingen te regelen.

Werken vanuit nieuwe inzichten

We willen dat jeugdhulpprofessionals volgens de laatste richtlijnen en standaarden werken, dat ze net als bijvoorbeeld cardiologen werken volgens de laatste wetenschappelijke inzichten. Die bewustwording hebben jeugdhulpprofessionals vaak niet meegekregen vanuit hun opleiding. Intervisie en nascholing zijn nu pas echt goed in ontwikkeling. Echter zijn ze nog verre van standaard in de dagelijkse praktijk van de jeugdhulp en verstandelijk gehandicaptenzorg en binnen de orthopedagogische behandelcentra.

Willen we het tij keren en vakmanschap en professionaliteit echt centraal stellen, dan vraagt dit ook om commitment van gemeenten en het ministerie. Vanuit alleen de sector krijgen we dit namelijk niet geregeld. Actielijn 6 uit het Actieprogramma Zorg voor de Jeugd is wat dat betreft een goed begin: 'Investeren in vakmanschap' staat er. Een goed plan, maar hier ontbreekt helaas nog steeds de financiële paragraaf. Uitvoering van het plan kan alleen als er extra geld bijkomt.

Wanneer komt de oplossing?

Tot slot. De wereld is niet helemaal maakbaar. We kunnen veel veranderen en ontwikkelen, maar er zijn grenzen. Vroegere zorg, dichtbij en in gezinnen, is niet voor iedere kwetsbare jongere dé oplossing. Er zullen altijd jongeren aangewezen zijn op residentiële zorg. We zien zelfs een groeiend aantal jeugdigen en gezinnen met complexe en meervoudige problematiek, wat intersectorale samenwerking noodzakelijk maakt. We mogen de bevlogen professionals in deze specialistische jeugdhulpvoorzieningen niet vergeten. Ook zij moeten zich kunnen ontwikkelen. Daarnaast moeten we in de residentiële zorg ruimte krijgen om te werken aan nieuwe vormen van zorg voor zeer kwetsbare jongeren en hun naasten.

Voor de effecten van de korting op de ambulante tarieven is bij aanvang uitgebreid gewaarschuwd. Inmiddels zien we dat de huidige financiering - met te lage tarieven van gemeenten - ook onvoldoende zijn om deze zware, residentiële zorg overeind te houden en in gebouwen te investeren. Die zorgen worden helaas opnieuw in de wind geslagen.